

Methods of implementing the Finland experience in establishing cooperation between preschool educational organizations and the family

Zulhumor ZAYNIDINOVA¹, Aziza ABBASOVA², Shokhsanam BAROTOVA³

Uzbekistan – Finnish Pedagogical Institute

ARTICLE INFO

Article history:

Received January 2022

Received in revised form

15 January 2023

Accepted 25 February 2023

Available online

15 March 2023

Keywords:

education system,
Finnish experience,
preschool education,
family, relationships,
new methods,
quality of education.

ABSTRACT

This article focuses on the world-famous Finnish system of preschool education. The Finnish education system has been extensively tested over decades and has achieved impressive results. It combines the best and latest teaching philosophies, models, and practices with continuous development to meet the highest educational standards. This article presents thoughts and opinions on establishing cooperation between preschool education organizations and families, using the Finnish experience in introducing various innovations in educational processes.

2181-1415/© 2023 in Science LLC.

DOI: <https://doi.org/10.47689/2181-1415-vol4-iss2/S-pp364-367>

This is an open access article under the Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) license (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/deed.ru>)

Maktabgacha ta'lim tashkilotlari va oila o'rtasida hamkorlikni yo'lga qo'yishda Finlyandiya tajribasini tatbiq etish usullari

ANNOTATSIYA

Kalit so'zlar:

ta'lim tizimi,
Finlyandiya tajribasi,
maktabgacha ta'lim,
oilal,
munosabatlar,
yangi metodikalar,
ta'lim sifati.

Dunyoga mashhur Finlyandiyaning erta bolalik ta'limiga ya'ni maktabgacha ta'lim tizimiga alohida ahamiyat qaratadi. Finlyandiya ta'lim tizimi o'nlab yillar davomida sinchkovlik bilan sinovdan o'tgan va ajoyib natijalarga erishgan. U ta'limning eng yuqori standartlariga javob berish uchun eng yaxshi va eng yangi o'rganish falsafalari, modellari, amaliyotlarini uzluksiz rivojlanish bilan birlashtiradi. Ushbu maqolada, maktabgacha ta'lim tashkilotlari va oila o'rtasidagi hamkorlikni yo'lga qo'yish, ta'lim jarayonlariga turli yangiliklar

¹ Uzbekistan - Finnish Pedagogical Institute

² Uzbekistan - Finnish Pedagogical Institute

³ Uzbekistan - Finnish Pedagogical Institute

olib kirishda Finlyandiya mamlakatining tajribasidan foydalanish haqida fikr va mulohazalar qilinadi.

Методы реализации опыта Финляндии в налаживании сотрудничества дошкольных образовательных организаций и семьи

АННОТАЦИЯ

Ключевые слова:

система образования, финский опыт, дошкольное образование, семья, отношения, новые методы, качество образования.

В данной статье основное внимание уделяется всемирно известной финской системе дошкольного образования. Финская система образования была тщательно протестирована на протяжении десятилетий и достигла впечатляющих результатов. Она сочетает в себе лучшие и новейшие философии обучения, модели, практики с непрерывным развитием, чтобы соответствовать самым высоким стандартам образования. В данной статье представлены мысли и мнения о налаживании сотрудничества организаций дошкольного образования и семьи, использовании опыта Финляндии по внедрению различных инноваций в образовательные процессы.

Kichkina bolalar uch yoshga to'lgunga qadar parvarishlash uyda parvarish qilish uchun olingan ta'til davomida nafaqa puli to'lanadi. Har bir inson, nafaqat bolalar, balki kattalar ham o'z manfaatlarini hisobga olgan holda ish tutadi. Finlyandiya ta'lim tizimi yuqori malakali o'qituvchilarning maqsadli o'yinlari va tarbiyalovchi yo'l-yo'riqlari bilan juda yuqori ta'lim natijalariga ega. Shunday qilib, o'rganish qiziqarli va samarali bo'ladi!

Aniqlovchi birinchi yillar. Bolaning birinchi 7 yili muhim yillar bo'lib, ularning hayotiga doimiy ta'sir ko'rsatadigan belgilovchi yillardir. Bola miyasining aksariyat qismi shu dastlabki yillarda rivojlanadi – bu bolaning shaxsiyati, sog'lig'i, kognitiv o'sishi va o'rganish qobiliyatini belgilaydi va shakllantiradi. Ushbu tajribani biz ham o'z mamlakatimizga olib kelishimiz va mavjud holatni yanada yaxshilash zarur. Masalan, bolalarni qanday qobiliyatga ega ekanligini aniqlash uchun ularga ta'lim-tarbiya berishda juda diqqat va e'tiborli bo'lish zarur.

Hayot uchun zarur bo'lgan ko'nikmalarni berish. Oliy o'quv yurtlarida bolalar nafaqat maktabda yoki standartlashtirilgan testlarda o'qimoqda, balki ularga akademik ko'nikmalardan tashqari, chegaralanmagan ta'lim olish uchun asos ham beriladi. Bolalar diqqatni jamlash, ijodkorlik, muammolarni hal etish, o'zini namoyon qilish, o'ziga g'amxo'rlik qilish, ijtimoiy-emotsional, ko'p savodxonlik, hamkorlik va qat'iyatlilik kabi 21-asr bilimlariga ega bo'lishadi. Finlyandiya sharoitlarini inobatga olgan holda, sabablardan biri kunlik parvarish barcha bolalar va oilalar uchun asosiy va universal xizmat, bolalar farovonligi/bola himoyasi esa muhtoj bolalar yoki xavf ostida bo'lgan bolalar uchun vositalar bilan sinovdan o'tgan maxsus xizmat bo'lishi mumkin. Biroq ba'zi bolalar va oilalar ikkala tizimning mijozlari hisoblanadi.

Kunduzgi parvarish bolalarni ijtimoiy ishchilarga yuborishda ham muhim rol o'ynaydi, chunki ular bolalar va ularning ota-onalari bilan har kuni yaqin aloqada ishlaydi. Maxsus ehtiyoji bo'lgan bolalarga yordam berish bo'yicha, shuningdek, bolalarni

himoya qilish bilan bog'liq muammolar xavfi ostida bo'lgan bolalar uchun yaxshi natijalarga erishish yo'lida kunduzgi parvarish bo'limi rahbarlari juda ko'p to'siqlarga to'qnash kelishi mumkin. To'siqlarning aksariyati bolalarni himoya qilish xizmatlari va kunduzgi parvarishlashda vaqt va ma'muriy jarayonlarning yetishmasligi bilan bog'liq bo'lib, idoralararo va kasbiy hamkorlik muammolariga alohida e'tibor qaratildi.

Finlyandiya ta'lim siyosatining uzoq muddatli maqsadi barcha fuqarolarga yuqori sifatli ta'lim berish va buning uchun keng imkoniyatlarni ta'minlashdir. Finlyandiya ta'lim siyosatidagi kalit so'zlar sifat, samaradorlik, tenglik va xalqarolashtirishdir. Ta'lim va madaniyatga bo'lgan asosiy huquq Konstitutsiyada qayd etilgan. Siyosat uzluksiz ta'lim va bepul ta'lim tamoyillari asosida qurilgan. Ta'lim jamiyatning raqobatbardoshligi va farovonligining kaliti sifatida qaraladi. Yuqoridagi keltirilgan ma'lumotdan anglashiladiki, Finlyandiyada ta'lim siyosati, uni rivojlantirishda asosiy talab bu avvalo sifat va samaradorlikdir. Bu shuni bildiradiki, agar ta'limda son bo'lsayu sifat bo'lmasa, minglab kadrlar yetishib chiqqani bilan, bu mamlakat ichida ilmning yuksalishi deb hisoblanmaydi. Shu boisdan Finlyandiyada eng avvalo sifat, samaradorlik muhim sanaladi. Bundan tashqari ular ko'plab boshqa davlatlar bilan siyosiy, ijtimoiy va ta'lim jihatidan tajriba almashinish uchun har doim tayyor ekanligini ko'rishimiz mumkin.

Ta'lim siyosatining asosiy ustunlari bo'yicha keng tarqalgan konsensus mavjud bo'lib, siyosat hamkorlik va uzluksizlik bilan tavsiflanadi. Hukumat, kasaba uyushmalari va ish beruvchi tashkilotlari o'rtasidagi uch tomonlama hamkorlik siyosatni ishlab chiqishning ajralmas qismidir. Turli manfaatdor tomonlarning keng doiradagi ishtiroki va maslahatlari ta'lim tizimini isloh qilishda markaziy o'rin tutadi. O'qituvchilar va ta'lim xodimlari kasaba uyushmasi ularning vakili sifatida ta'lim rivojining asosiy ishtirokchilari hisoblanadi. Siyosatning asosiy maqsadlari va keng yo'nalishlari markaziy darajada belgilanadi, ammo ularni amalga oshirish mahalliy darajadagi mas'uliyatdir. Finlyandiyaning ta'lim siyosatidagi asosiy boshqaruv hujjati hukumatning Ta'lim va tadqiqotlarni rivojlantirish rejasi hisoblanadi.

Finlyandiya maktabgacha ta'lim siyosatining asosiy maqsadi barcha bolalarga ta'lim olish uchun teng imkoniyatlarni taqdim etishdir. Ta'lim tizimining tuzilishi ana shu tamoyillarni aks ettiradi. Tizim yuqori darajada o'tkazuvchan, ya'ni ta'limning yuqori bosqichlariga o'tishga to'sqinlik qiladigan hech qanday to'siqlar yo'q. Maktabgacha ta'limda asosiy e'tibor sinovdan ko'ra o'rganishga qaratilgan. Finlyandiyada asosiy ta'lim bosqichida o'quvchilar uchun milliy testlar mavjud emas. Buning o'rniga o'qituvchilar o'quv rejasiga kiritilgan maqsadlar asosida o'z fanlari bo'yicha baholash uchun javobgardirlar. Ular bolalarni shunchaki tushunmasdan yodlashga majbur qilishmaydi. Asosiysi, tushunib yetib, anglash va o'rgangan ilmini ishlatish, rivojlantirish va tahlil qila olish (tanqidiy tahliliy baholay olish) hisoblanadi.

Yagona milliy imtihon – abituriyentlik imtihoni umumiy o'rta ta'limning yakunida o'tkaziladi. Odatda oliy ta'lim muassasalariga kirish imtihonlari natijalari asosida amalga oshiriladi. Asariyat maktabgacha ta'lim davlat tomonidan moliyalashtiriladi. Har qanday ta'lim darajasida o'qish uchun to'lov yo'q. Asosiy ta'limda, shuningdek, maktab materiallari, maktab ovqatlanishi va qatnov bepul taqdim etiladi. Yuqori o'rta ta'limda o'quvchilar kitoblar va transport xarajatlarini to'laydilar. Bundan tashqari, ta'lim grantlari va kreditlar tizimi yaxshi rivojlangan. Moliyaviy yordam to'liq o'rta ta'lim va oliy o'quv yurtlarida kunduzgi o'qish uchun berilishi mumkin. O'quvchilarning bilim olishi va shaxsning farovonligi qo'llab-quvvatlanadi va tegishli ko'rsatmalar o'quv dasturi uchun umummilliy asosda qayd etilgan.

Finlyandiyaning maktabgacha ta'lim tizimining ahamiyatili jihati shuki, ota-onalar farzandlarining maktabgacha ta'limda tahsil olishi uchun pul to'lashlari shart emas. Hatto ularga oziq-ovqat, o'quv qurollari, va agar uzoqroq joylarda istiqomat qilishsa, ularga yo'l harajatlari ham berilar ekan. Bu esa ko'plab moddiy imkoniyati yetarli bo'lmagan insonlarga ham bolalarini maktabgacha ta'lim muassasalariga jo'natish imkonini beradi. Maktabgacha ta'lim muassasalari ham, boshqa ta'lim dargohlarida ham o'quvchilarni baholashda ularni rag'batlantirish va qo'llab-quvvatlash xarakteri mavjud. Maqsad maktabgacha ta'lim muassasalaridagi bolalarni rivojlanishiga yordam beradigan ma'lumotlarni taqdim etishdir. Ta'lim natijalari bo'yicha milliy testlar va maktablar reytingi ro'yxati mavjud emas. Ta'limning barcha bosqichlaridagi o'qituvchilar yaxshi tayyorgarlikka ega va o'z ishiga sodiqdir. Barcha o'qituvchilar magistrlik darajasiga ega bo'lishlari shart va o'qituvchilarning dastlabki tayyorgarligi amaliy mashg'ulotlarni o'z ichiga oladi. Finlyandiyada o'qituvchilik kasbi qadrli va ommabop bo'lganligi sababli bu soha yoshlar orasida eng ko'p tanlanishi mumkin. Finlyandiyada boshlang'ich va yuqori sinf o'qituvchilari uchun maxsus pedagogikaga katta e'tibor beriladi.

O'quvchilarning bilim olishi va shaxsning farovonligi qo'llab-quvvatlanadi va tegishli ko'rsatmalar o'quv dasturi uchun umummilliy asosda qayd etilgan. Maktablar ham, o'quv natijalari va o'quvchilarni baholash ham rag'batlantirish va qo'llab-quvvatlash xarakteriga ega. Maqsad maktab va o'quvchilarning rivojlanishiga yordam beradigan ma'lumotlarni taqdim etishdir. Ta'lim natijalari bo'yicha milliy testlar va maktablar reytingi ro'yxati mavjud emas. Ta'limning barcha bosqichlaridagi o'qituvchilar yaxshi tayyorgarlikka ega va o'z ishiga sodiqdir.

XulosaAsosiy ta'limning maqsadi o'quvchilarning insonparvarlik va jamiyatning axloqiy jihatdan mas'uliyatli a'zosi bo'lib o'sishini qo'llab-quvvatlash va ularga hayotda zarur bo'lgan bilim va ko'nikmalarni berishdir. Ta'lim beruvchilar, odatda mahalliy ta'lim organlari va maktablarning o'zlari milliy asosiy o'quv dasturi doirasida o'zlarining o'quv dasturlarini tuzadilar.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Burrige T. (2010), "Why Do Finland's Schools Get the Best Results?" BBC News [Online] 7 April, Retrieved from <http://news.bbc.co.uk/2/hi/8601207.stm>.
2. FNBE (Finnish National Board of Education) (2008), Education in Finland, FNBE, Helsinki, available at www.oph.fi/download/124278_education_in_finland.pdf.
3. Gamerman, E. (2008), "What Makes Finnish Kids So Smart?", The Wall Street Journal, Feature Article, 29 February.
4. Gardner W. (2010), "Are Quality and Quantity Possible in Teacher Recruitment?", Education Week [Online], 26 February, available at: http://blogs.edweek.org/edweek/walt_gardners_reality_check/2010/02/are_quality_and_quantity_possible_in_teacher_recruitment.html.
5. Hargreaves A., G. Halász and B. Pont (2007), School Leadership for Systemic Improvement in Finland, OECD, Paris, available at www.oecd.org/dataoecd/43/17/39928629.pdf.
6. Kupiainen S., J. Hautamäki, and T. Karjalainen (2009), The Finnish Education System and PISA, Ministry of Education Publications, Helsinki University Print, Helsinki.